

Zdzisław Struzik

Wartość wiary w rodzinie

Studia nad Rodziną 17/1 (32), 97-115

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ks. Zdzisław STRUZIŁ – WSR UKSW Warszawa

WARTOŚĆ WIARY W RODZINIE

Wiara „jest pewnością tego, czego się spodziewamy, przeświadczeniem o tym, czego nie widzimy” (Hbr 11,1). Poznanie przez wiarę prowadzi nas do rzeczywistości nadprzyrodzonej. Akt wiary opisywany przez teologię zakłada dobrowolną akcję rozumu i woli człowieka (czyn ludzki), wyraża także pragnienie dotarcia do prawdy. Poszukiwanie prawdy jest domeną człowieka.

Rozum i wiara wzajemnie się sobie nie sprzeciwiają, lecz uzupełniają się. Rozum i wiara czynią człowieka pełniejszym, otwartym na rzeczywistość materialną i duchową, umieszczają go w społeczności ludzkiej, w relacji miłości, od której człowiek zależy i od której pochodzi.

Spoleczna natura człowieka sprawia, że wiara przedstawia się także ze swym bogactwem społecznym: jest przekazywana przez społeczność i w niej praktykowana, zakłada również cele społeczne (zbawienie wszystkich ludzi). Wiara realizuje się w ramach religii, która określa główne prawdy wiary, czyli rodzaj kodeksu spisane go bądź przekazywanego w formie Tradycji. Zdecydowanym przeciwieństwem postaw religijnych jest ateizm, który neguje i walczy z pojęciem Boga.

Małżeństwo i rodzina stanowią naturalne środowisko wiary. Współczesny świat charakteryzuje się szybkim rozwojem intelektualnym, naukowym, ekonomicznym i społecznym, ale wielokrotnie traci łączność z wiarą, a małżeństwa i rodziny pozostawione bez opieki i wsparcia duszpasterskiego tracą szansę uczestnictwa w wielkich dziełach, jakie Bóg pragnie zdziałać w ich wspólnotach. Uświadamianie, ukazywanie i zapraszanie narzeczonych i małżonków do doświadczenia godności sakramentu małżeństwa i ewangelicznego powołania rodziny jest stałym obowiązkiem i zadaniem Kościoła. Aby wiara przetrwała i mogła zbawiać ludzi w każdym pokoleniu, należy nieustannie zabiegać o dobre i pełne przygotowania do realizacji sakramentu małżeństwa. Ukazywanie powołania do małżeństwa i rodziny jako daru Bożego, może

wzmocnić poczucie godności i wyjątkowości w rodzinach chrześcijańskich, a także przyczynić się do wzrostu ich wiary.

Słowa kluczowe: wartość, wiara, rodzina, aksjologia.

1. Wprowadzenie

Wiara, jak czytamy w Piśmie Świętym, „jest pewnością tego, czego się spodziewamy, przeświadczeniem o tym, czego nie widzimy” (Hbr 11,1). Poznanie przez wiarę prowadzi nas do rzeczywistości nadprzyrodzonej, kieruje osobę ludzką do rozpoznawania swojej ziemskiej egzystencji w kategoriach zaufania do głoszących wiarę i autentyczności wiary objawionej. Akt wiary¹, opisywany przez teologię, zakłada dobrowolną akcję rozumu i woli człowieka (czyn ludzki)², wyraża także pragnienie dotarcia do prawdy. Poszukiwanie prawdy jest domeną człowieka, jawi się jako zadanie, a w pełnym rozumieniu człowieczeństwa zobowiązuje do podjęcia wszelkich starań, aby żyć w prawdzie³.

Rozum i wiara wzajemnie się sobie nie sprzeciwiają⁴, uzupełniają się i sprawiają, że poznanie staje się pełniejsze, szersze, nie ograniczone tylko do scjentyzmu⁵. Rozum i wiara czynią człowieka pełniejszym, otwartym na rzeczywistość materialną i duchową, umieszczają człowieka w społeczności ludzkiej w relacji miłości, od której człowiek zależy i od której pochodzi.

¹ „Wiara jest najpierw osobowym przyłgnięciem człowieka do Boga; równocześnie i w sposób nierozdzielny jest ona dobrowolnym uznaniem całej prawdy” (KKK 150).

² Jan Paweł II (Karol Wojtyła), *Persona e atto*, Roma 1999, s. 188-189.

³ „Bóg jest duchem; trzeba więc, by czciciele Jego oddawali Mu cześć w Duchu i prawdzie” (J 4, 24).

⁴ Jan Paweł II, *Fides et ratio* (14.09.1998); por. Czy rozum jest w konflikcie z wiarą? W X rocznicę ogłoszenia encykliki *Fides et ratio*, red. J. Krokos, M. Ryś, Warszawa 2009; por. KO 5.

⁵ Scjentyzm (łac. *scientia* ‘wiedza’) – pogląd sformułowany w drugiej połowie XIX w., niekiedy pojawiający się także współcześnie, związany z empiryzmem, pozytywizmem i materializmem przyrodniczym, głoszący, że jedyną drogą uzyskania wiarygodnej i w pełni uzasadnionej wiedzy o rzeczywistości jest poznanie naukowe, oparte na konkretnych rezultatach poszczególnych dyscyplin naukowych. Cechą charakterystyczną scjentyzmu jest krytyczny stosunek do religii, której misję miała przejąć nauka. Zob. Hasło: Scjentyzm, w: *Wielka Encyklopedia PWN*, t. 24, s. 461.

Spoleczna natura człowieka⁶ sprawia, że wiara przedstawia się także ze swym bogactwem społecznym: jest przekazywana przez społeczność i w niej praktykowana, jak również zakłada cele społeczne (zbawienie wszystkich ludzi). Społecznie otrzymana wiara, zweryfikowana przez jednostkę ludzką, ma być przekazywana dalej, dla innych, tak w wymiarze jednego pokolenia, jak i międzypokoleniowo.

Wiara realizuje się w ramach religii⁷, która określa główne prawdy wiary, czyli rodzaj kodeksu spisane go bądź przekazywanego w formie Tradycji. Porównywanie religii o tyle jest potrzebne, że wskazuje na powszechność wiary w odniesieniu do człowieka i jej wspólnotowy charakter.

Zdecydowanym przeciwieństwem postaw religijnych jest ateizm⁸, który neguje i walczy z pojęciem Boga. Ustalenie relacji między postawami religijnymi a ateistycznymi należy do rozważań filozoficzno-światopoglądowych.

⁶ Człowiek z natury jest bytem społecznym, jest częścią społeczności, w której żyje, w niej się urodził, rozwija się, dorasta, uczy się i kształtuje, a następnie wchodzi w krąg społecznych relacji, takich jak: nauka, praca, działalność w pełnieniu określonych ról społecznych, wypełnianie zadań zgodnych z wykształceniem i powołaniem. Od społeczności człowiek otrzymuje poczucie bezpieczeństwa, gwarancje bytowe i ekonomiczne, zabezpieczenie społeczne i zdrowotne. Relacja „ja – społeczność” nieustannie trwa, powoduje wzajemny rozwój, wspólne doskonalenie się, a celem tej relacji są osiągnięte i wprowadzane w życie wartości. Zob. hasło Społeczeństwo, w: W. Okoń, Nowy słownik pedagogiczny, Warszawa 2001, s. 364; A. Birch, T. Malim, Psychologia rozwojowa w zarysie. Od niemowlęctwa do dorosłości, Warszawa 1997, s. 41.

⁷ Religia – system wierzeń i praktyk, określający relację pomiędzy różnie pojmowaną sferą sacrum (świętością) i sferą boską a określonym społeczeństwem, grupą lub jednostką. Manifestuje się ona w wymiarze doktrynalnym (doktryna, wiara), w czynnościach religijnych (np. kult czy rytuały), w sferze społeczno-organizacyjnej (wspólnota religijna, np. Kościół) i w sferze duchowości indywidualnej (m.in. mistyka). Relacja jednostki do sacrum koncentruje się wokół poczucia świętości – chęci zbliżenia się do sacrum, poczucia lęku, czci czy dystansu wobec niego. Zob. Hasło: Religia, w: Religia. Encyklopedia PWN, t. 8, Warszawa 2003, s. 393-403.

⁸ Ateizm (gr. a- ‘nie’, theós ‘Bóg’) – poglądy teoretyczne lub postawy praktyczne, negujące istnienie Boga; jest to termin relatywny, a jego treść jest zależna od takiego obrazu Boga, jaki jest w danym wypadku negowany. Termin ateizm jest zatem niejasny, może bowiem oznaczać nie tylko negację Boga (nieuznanie Jego istnienia), ale odmowę uznania jednego Boga w imię innego Boga. Zob. hasło: Ateizm, w: Religia. Encyklopedia PWN, t. 1, Warszawa 2001, s. 379-386.

Niekiedy w postawach ateistycznych zawarta jest jakaś ideologia⁹, która może funkcjonować tylko wtedy, kiedy zaneguje się pojęcie Boga.

Całkowita obojętność na sprawy wiary i religijności to indyferentyzm¹⁰. Alienowanie się od Boga i zachowań religijnych z zasady ma swoje źródło w głębokich uprzedzeniach wynikających z nieudanych prób sprowokowania sił nadprzyrodzonych do natychmiastowego działania. Brak żądanych dowodów jest jednoznaczny z zanegowaniem rzeczywistości nadprzyrodzonej.

2. Charakterystyka środowiska rodzinnego wobec zagadnień wiary

Spojrzenie socjologiczne na rodzinę uwidacznia jej wielorakie naturalne funkcje, zadania i obowiązki. Rodzina przekazuje życie, zajmuje się nim, wychowuje i kształtuje, na postawie życzliwej odpowiedzialnej miłości¹¹. Początkiem rodzinnej miłości jest miłość małżeńska, a wcześniej narzeczeńska.

Każda religia stara się określić pochodzenie małżeństwa i rodziny, najczęściej wyprowadzane jest ono z dzieła stworzenia. W religii chrześcijańskiej przyjęcie prawdy o stworzeniu świata, człowieka i rodziny przez Boga (Rdz 1, 1-31) jest podstawą wiary¹². Jest to odpowiedź na zasadnicze pytanie bytu ludzkiego: skąd się wziąłem, jakie są moje początki, skąd pochodzę? Próba odpowiedzi na te zasadnicze pytania stanowi jednocześnie próbę wiary, czyli zaufania do Bytu Doskonałego, Stwórczego. Zaufanie może być potwierdzane i poszerzone poprzez doświadczenie i przeżywanie wiary, czyli doświadczenie Boga.

Religia chrześcijańska proponuje wiarę objawioną opartą na objawieniu naturalnym i objawieniu pozytywnym. Objawienie naturalne obejmuje całą rzeczywistość świata stworzonego, wraz z bogactwem przyrody, z coraz większą projekcją na nieograniczony wszechświat. Objawienie pozytywne realizuje się w Osobie Jezusa Chrystusa, Syna Bożego.

⁹ Społeczeństwo komunistyczne miało być ujednocione pod względem przekonań i zachowań politycznych. Zob. hasło: Komunizm, w: Słownik socjologii i nauk społecznych, Warszawa 2008, s. 153.

¹⁰ Indyferentyzm – postawa zubożenia i braku zainteresowania wobec istotnych spraw społecznych, politycznych, moralnych, religijnych, językowych oraz identyfikacji (tożsamości) z danym terytorium. Zob. hasło: Indyferentyzm, w: Słownik spolszczeń i zapożyczeń, red. M. Bańko, Warszawa 2007, s. 140.

¹¹ K. Wojtyła, Miłość i odpowiedzialność, Kraków 1960.

¹² Symbol Nicejsko-konstantynopoliński, Katechizm Kościoła Katolickiego, Poznań 1998, s. 54.

2.1. Dynamiczność środowiska rodzinnego

Środowisko rodzinne trwa w nieustannym dynamicznym rozwoju. Wynika on ze zmienności i przygodności człowieka. W każdym członku rodziny widoczne są naturalne zmiany. Nowe życie zaczyna się od poczęcia, a kończy naturalną śmiercią (por. KKK 1703, 164). W czasie ludzkiego życia i działania dokonują się procesy narodzenia, dojrzewania, wieku dorosłego i starzenia się. Każda z tych faz ma inną charakterystykę i inne sposoby realizowania się w wierze.

Drugą z dynamik jest przejście ze stanu małżeńskiego do stanu rodzicielskiego. Można mówić o psychicznym dojrzewaniu małżonków do rodzicielstwa, które łączy się z wiarą w nadzwyczajny udział Boga w dziele przekazywania życia.

2.2. Wiara w udział Boga w dziele przekazywania życia

Największą wartością dla rodziny i społeczeństwa jest powstające nowe życie, zgodnie z naturą i zasadniczym celem związku mężczyzny i kobiety. Drugim najważniejszym celem małżeństwa jest wzajemna miłość oparta na życzliwości. Te dwa cele wzajemnie się łączą, trudno je rozdzielać, albowiem tak ustanowił sam Bóg: „Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną” (Rdz 1, 26). Człowiek został stworzony z Bożej miłości, Bóg stworzył go w swojej mądrości i dobroci (por. Ap 4, 11), został stworzony jako mężczyzna i niewiasta (KKK 369). Nad całym dziełem stworzenia i nad wszystkimi mężczyznami i kobietami Bóg rozlicza swoją Opatrzność.

Mężczyzna i kobieta tworzą wspólnotę małżeńską dzięki wzajemnej odpowiedzialnej miłości, przyrzekają sobie: „miłość, wierność i uczciwość małżeńską oraz że się nie rozstaną, aż do śmierci”. Następnie w duchu wiary proszą Boga o obecność i błogosławieństwo: „Tak mi dopomóż Boże Wszechmogący w Trójcy Jedyny”¹³.

Akt sakramentu małżeństwa jest aktem wiary i głębokiego zaufania. Jest to także dziękczynienie za miłość ludzką pomiędzy małżonkami – miłość, której źródłem jest Bóg. On jest tym, Który błogosławi, zapewnia pomyślność i duchową obronę.

¹³ Kongregacja ds. Kultu Bożego, Dekret Obrzędy sakramentu małżeństwa dostosowane do zwyczajów diecezji polskich, Katowice 2008, s. 31.

Do sakramentu małżeństwa narzeczeni przygotowują się na różne sposoby. Przechodzą przygotowanie dalsze¹⁴, bliższe i bezpośrednie¹⁵. Każdy z tych etapów ma wymiar czasowy i wiąże się z koniecznością pogłębiania wiary¹⁶. W przygotowaniu dalszym przyszli małżonkowie, niezależnie od siebie, doświadczyli wiary w swoich rodzinach, uczą się kochać po ludzku od swoich rodziców, od swojego środowiska. Według *Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin* zadania te powinny być realizowane w rodzinie, szkole, poprzez katechizację i w grupach rówieśniczych (DDR 20-23). W przygotowaniu dalszym chodzi o kształtowanie własnego charakteru, szacunek dla każdej zdrowej wartości ludzkiej, umiejętność współżycia z innymi, zrozumienie i rozpoznanie własnego powołania, szacunek do cnoty czystości, odpowiednią postawę wobec własnej rodziny i instytucji małżeństwa (DDR 19).

¹⁴ Elementy wiary koniecznej do budowania religijnej wspólnoty małżeńskiej i rodzinnej podają dokumenty w polskim Kościele lokalnym:

- List Pasternski Episkopatu Polski na niedzielę Świętej Rodziny „Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie. Wyzwania stojące przed rodziną na początku trzeciego tysiąclecia”;
- Instrukcja dla księży dotycząca małżeństw konkordatowych;
- Instrukcja Episkopatu Polski o przygotowaniu do zawarcia małżeństwa w Kościele katolickim (13.12.1989);
- Instrukcja Episkopatu Polski w sprawie duszpasterstwa małżeństw o różnej przynależności kościelnej (14.03.1987);
- II Instrukcja Episkopatu Polski dotycząca przygotowania do małżeństwa i życia rodzinnego oraz wprowadzenia nowego obrzędu sakramentu małżeństwa (11.03.1975);
- I Instrukcja Episkopatu Polski dla duchowieństwa o przygotowaniu wiernych do sakramentu małżeństwa i o duszpasterstwie rodzin (12.02.1969);
- List Pasternski Episkopatu Polski z okazji Tygodnia Wychowania (2011);
- Instrukcja Duszpasterska Episkopatu o Udzielaniu Sakramentu Chrztu Świętego Dzieciom (1975).
- *Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin w służbie małżeństw i rodzin w Polsce*. W dniu 1 maja 2003 roku podczas Plenarnego Zebrania Konferencji Episkopatu Polski przyjęto tekst *Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin*, opracowanego przez Radę do Spraw Rodziny. Rada ds. Rodziny Konferencji Episkopatu Polski, *Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin* (1.05.2003), Warszawa 2003.

¹⁵ Dokumenty duszpastersko-liturgiczne Episkopatu Polski (1966-1998), opr. Cz. Krawczyk. L. Adamowicz. Lublin 1999, s. 195-208.

¹⁶ IV Synod Archidiecezji Warszawskiej, Tytuł 7 – Sakrament małżeństwa, Statut 315-325, „Wiadomości Archidiecezji Warszawskiej”, Warszawa 2003.

3. Wiara w przygotowaniach do sakramentu małżeństwa

Przyjmowanie sakramentów świętych przez osoby wierzące zakłada porządek udzielania tychże sakramentów. Pierwszym sakramentem jest chrzest św.¹⁷. Sakrament ten stanowi wprowadzenie do całego procesu uświęcenia osoby wyznającej wiarę w Jezusa Chrystusa. Sakrament małżeństwa jest sprawowany w Kościele katolickim tylko i wyłącznie dla osób ochrzczonych, co zawsze czyni związek sakramentem¹⁸. Do takiej godności podnosi Chrystus małżonków dzięki swojej sakramentalnej obecności i współpracy poprzez łaskę stanu. Małżonkowie zostali przez Boga wybrani, aby pełnić zaszczytną rolę małżeńską i rodzicielską. W sprawowaniu sakramentu małżeństwa zakłada się pełną świadomość religijną zainteresowanych, a także udział w łasce sakramentu poprzez własną głęboką wiarę. Akt wiary w momencie zawierania sakramentu małżeństwa, poprzez materię sakramentu, rozciąga się na całe życie i powoduje stały proces uświęcenia¹⁹.

Akt wiary małżonków uczestniczących w sakramencie małżeństwa rozciąga się zatem na całe ich życie, a nawet wieczność. Sakrament i wiara w jego skuteczność daje przeświadczenie trwania na drodze zbawienia, szczególnie poprzez służbę drugiemu człowiekowi – współmałżonkowi i zrodzonym w tym związku dzieciom.

3.1. Wiara w przygotowaniu dalszym

W przygotowaniu dalszym zakłada się budowanie i rozwój wiary we wszystkich etapach życia, we wszystkich środowiskach, ze szczególnym uwzględnieniem przykładu, jaki rodzice i małżonkowie dają swoim dzieciom. Nie jest możliwe przygotowanie człowieka do wyznawania wiary w swojej rodzinie bez należytego przykładu, bez modlitwy i bez zachowania przykazań w młodym wieku.

¹⁷ „Chrzest św. jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego, bramą życia w Duchu i bramą otwierającą dostęp do innych sakramentów” (KKK 1213).

¹⁸ „W małżeństwie chrześcijańskim małżonkowie zostają ponadto przez specjalny sakrament wzmocnieni i jakby konsekrowani do obowiązków swego stanu i godności” (KPK 1134); (KKK 1638).

¹⁹ „[Sakrament małżeństwa] pomaga im, by byli sobie wzajemnie poddani w bojaźni Chrystusowej (Ef 5,21) i miłowali się miłością nadprzyrodzoną, delikatną i płodną. W radościach ich miłości i życia rodzinnego daje im już tutaj przedsmak uczyt Godów Baranka” (KKK 1642). Por. FC 13.

W trudnych sytuacjach braku takiego przygotowania Kościół bierze na siebie odpowiedzialność, aby kandydata otoczyć szczególną troską, cierpliwością i ukazać właściwe wskazania duszpasterskie. Możliwe jest także skierowanie specjalnej uwagi na sprawy wiary i religii ze strony drugiego współmałżonka, który jest lepiej przygotowany i lepiej zna prawdy wiary. Taka pomoc o charakterze duszpasterskim w małżeństwie i rodzinie, w oparciu o wzajemną miłość, może przynieść pozytywne rezultaty.

3.2. Wiara w przygotowaniu bliższym

Wartość wiary zawiera się także w jej nieustannym rozwoju, którego kierunek przebiega od form prostych – infantylnych, a niekiedy tradycyjnych, do form bardziej dojrzałych, świadomych i emocjonalnie dostosowanych do poziomu umysłowego i wiekowego. Trudno określić, kiedy możemy mówić o dynamice wiary w przygotowaniu bliższym do małżeństwa, metodologicznie przyjmuje się wiek gimnazjalny. Może to być także wiek bardziej zaawansowany, zwłaszcza przy słabych podstawach wiary wyniesionych ze środowiska rodzinnego. Niewątpliwie środowisko rodzinne będzie miało decydujący wpływ, szczególnie wtedy, kiedy młodzież obserwuje swoich rodziców i małżeństwa w najbliższym otoczeniu. Krytyczna ocena stanu wiary rodziców, ich przykład pozytywny lub negatywny utrwalają w młodym człowieku poglądy na małżeństwo i jego związek z wartościami wiary. Kryzysy pożycia małżeńskiego rodziców głęboko zapadają w świadomość i podświadomość ich dzieci. Jest to wychowanie bezpośrednie, jakie odbywa się w rodzinie; jego wpływ może być dominujący w przyszłych małżeństwach młodego pokolenia²⁰.

W okresie bliższego przygotowania do małżeństwa²¹ mamy do czynienia z młodzieżą, która krytycznie ocenia wiarę i religię, stara się poznać i zrozumieć podstawowe prawdy wiary, w tym także odczytać religijne przesłanie

²⁰ Statystycznie 40% dzieci rodziców rozwiedzionych w przyszłości także rozwodzi się w swoich małżeństwach. Zob. A. Kwak, *Rodzina w dobie przemian. Małżeństwo i kohabitacja*, Warszawa 2005; J. Młyński, *W kręgu aksjologii rodziny, czyli prawda o rodzinie prawdą o człowieku*, w: *Zadania rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym*, red. Z. Struzik, Warszawa 2012, s. 47-72.

²¹ W przygotowaniu bliższym do małżeństwa i życia w rodzinie najbardziej powszechną formą jest katechizacja w ostatnich klasach szkół ponadgimnazjalnych. Program katechezy przedmałżeńskiej w takich szkołach określa Podstawa programowa katechezy w szkole ponadgimnazjalnej, na bazie której można opracować tzw. „programy autorskie”. Dokument został przyjęty podczas 313. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski w Łowiczu 20.06.2001 r.

wynikające z małżeństwa naturalnego mężczyzny i kobiety oraz wpływ na taki związek sakramentu małżeństwa.

Czas wieku młodzieńczego, szczególnie w okresie gimnazjum i pierwszych klas liceum, wiąże się z intensywnym przeżywaniem swojej płciowości, łącznie z akceptacją własnej płci, z odkrywaniem seksualności jako wartości skierowanej do realizacji w przyszłym związku małżeńskim. Zainteresowanie odmienną płcią, pierwsze sympatie, a także powstające pierwsze trwałe relacje z zamiarem przyszłego związku, są dla spraw moralnych i religijnych bardzo ważne, a zarazem trudne. W tym okresie następuje wybór religijnego zachowania i postępowania albo całkowite odrzucenie autorytetu Kościoła, niekiedy połączone ze zdecydowaną krytyką obowiązku zachowania Przykazań Bożych.

Czas młodzieżowych doświadczeń skierowany jest także na poszukiwanie i realizowanie się w różnych wspólnotach związanych z jakąś kulturą lub subkulturą: z tańcem, zespołem muzycznym, działalnością sportową, turystyką, czy fascynacją techniką i informatyką. Liczne zajęcia, zainteresowania, emocje spotkań rówieśniczych, niekiedy kontakt z używkami (alkohol, narkotyki), powodują zepchnięcie zainteresowań i zachowań religijnych na dalszy plan. W tym okresie mogą się również budzić głębsze doświadczenia wiary, poszukiwanie sensu życia, a także może powstawać i dojrzewać decyzja do życia duchowego w zakonie lub seminarium duchownym.

Pogłębianie wiedzy o małżeństwie i rodzinie w kontekście wiary w okresie młodzieńczym odbywa się na lekcjach religii i w grupach duszpasterskich działających przy parafiach. Programy katechizacji zawierają istotne informacje i wskazania, jak realizować swoje obecne nastawienie i przygotowanie do miłości małżeńskiej i rodzinnej. Opanowanie własnej seksualności z powodów moralnych jest zapowiedzią przyszłych związków małżeńskich trwałych i religijnych.

W tym okresie następuje przyjęcie bądź odrzucenie wszelkich fałszywych teorii o małżeństwie i rodzinie. Weryfikacja taka jest bardzo emocjonalna i wymaga kierownictwa duchowego, dostosowanego do mentalności młodego człowieka.

Okres pełnego dojrzewania osobowego wiąże się z akceptacją ról związanych z płcią. Młody człowiek dojrzewa psychicznie i rozpoznaje swą tożsamość mężczyzny albo kobiety, z poczuciem odpowiedzialności za swoje decyzje co do przyszłego związku małżeńskiego. Małżeństwo wtedy jawi się jako wartość, której należy poświęcić życie, zdecydować się na związek z określoną osobą, po uprzednim poznaniu jej cech osobowościowo-charakterologicznych.

Ważna w tym okresie jest postawa religijna: modlitwa indywidualna, uczęszczanie do kościoła, właściwe i pełne przygotowanie się i przeżycie sakramentu bierzmowania, ze świadomością autentycznej wiary.

Dynamika okresu dochodzenia do dorosłości jest czasem ważnym w życiu człowieka, etap ten może zdecydować o dalszych losach religijnych człowieka. W tym czasie potrzebna jest ze strony Kościoła specjalna troska skierowana do tej grupy wiekowej. Szczególnie ważne wydaje się ukazanie łaski Bożej, która jest kierowana do młodego człowieka. Umożliwienie poznania i doświadczenie tejże łaski prowadzi do osobistej więzi z Chrystusem. Ewangeliczny opis spotkania Chrystusa z młodzieńcem (Mt 19, 22) jest pełen duchowej mocy.

3.3. Wiara w przygotowaniu bezpośrednim

W przygotowaniu bezpośrednim, będącym ostatnim etapem przed zawarciem małżeństwa, następuje weryfikacja postaw, zachowań i stanu duchowego narzeczonych. Trzeba się wtedy zadeklarować jako osoba wierząca lub słabo wierząca albo też podjąć zdecydowaną deklarację, że jest się osobą niewierzącą.

Do takiej deklaracji zobowiązuje Kościół w swojej działalności duszpasterskiej, a także zgodnie z dyscypliną dogmatyczną²², określającą sposób zawierania małżeństwa.

Wychodząc naprzeciw potrzebom duchowym narzeczonych, Kościół katolicki proponuje odbycie kursu przedmałżeńskiego, który ma na celu odnowienie i umocnienie wiary u zainteresowanych. Podjęcie tego przygotowania nie wpływa na ważność małżeństwa w aspekcie prawnym, lecz ma wielkie znaczenie w życiu nowego małżeństwa i powstającej rodziny.

Proponowane przygotowania duchowe (jedorazowe, trzymiesięczne, roczne) mają na celu pogłębienie wiary, a szczególnie zapoznanie się z teologią małżeństwa i rodziny. Przygotowania bezpośrednie są sposobnością do wspólnego pogłębienia wiary, ponieważ porozumienie narzeczeńskie zobowiązuje kandydatów do małżeństwa, aby już w okresie przygotowania zastosowali się do wskazań duszpasterskich Kościoła.

W okresie narzeczeństwa łaska wiary pomaga traktować przyszłego małżonka jako dar miłości, który ma swoją godność i niesie ze sobą odpowiedzialność za miłość, która łączy narzeczonych.

²² Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 1055-1165; Instrukcja Episkopatu Polski o przygotowaniu do zawarcia małżeństwa w Kościele katolickim, 13.12.1989.

Według *Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin* przygotowanie bezpośrednie obejmuje pięć etapów.

3.1.1. Spotkanie z duszpasterzem w kancelarii parafialnej

W spotkaniu narzeczonych z oficjalnym przedstawicielem Kościoła katolickiego dochodzi ze strony narzeczonych do deklaracji, czy są osobami ochrzczonymi i czy zachowują wiarę zgodnie z katolickim *Credo* (por. KKK 185-187), a także czy ich wiara jest autentyczna, żywa, prawdziwa i może gwarantować ważne, godziwe²³, owocne zawarcie sakramentu małżeństwa.

Oficjalna deklaracja wiary u narzeczonych jest zapisana w *Protokole dla Narzeczonych*, poświadczona podpisem, który zobowiązuje zainteresowanych do szczególnego zwrócenia uwagi na ich duchowy związek ze zbawiającym Chrystusem. Zobowiązująca deklaracja wiary może wpłynąć na poważne i odpowiedzialne przygotowanie do małżeństwa. Wszelkie braki, niepełne rozumienie wiary, brak należytych praktyk powinny być uzupełnione w tym okresie przygotowania.

3.1.2. Katechezy przedślubne

Katechezy przedślubne (tzw. kurs przedmałżeński, spotkania dla narzeczonych) w zależności od ustaleń biskupa danej diecezji, przyjmują różne formy i praktyki z tendencją do dostosowania ich do sytuacji społecznej i religijnej kandydatów do sakramentu małżeństwa. Katechezy te głównie koncentrują się na zagadnieniach wiary przyszłych współmałżonków i rodziców, tak pod względem zachowań religijnych, jak i socjologicznych. Szczególnie zwraca się uwagę na zgodne z wyznawaną wiarą postawy dotyczące przekazywania życia (godność poczętego dziecka), zagadnienia wychowawcze (przekazanie depozytu wiary), a także przeżywanie sakramentu małżeństwa jako drogi wzajemnego uświęcenia. Brak duchowego uzgodnienia zachowań z nauką Kościoła prowadzi do konfliktów i pomniejsza znaczenie wiary w praktycznym postępowaniu człowieka.

Katechezy przedślubne powinny być przyjmowane w duchu wiary, z przeświadczeniem, że mają głęboki sens przygotowawczy, instruktażowy, powodują właściwe zrozumienie i przyjęcie całej nauki Kościoła odnośnie do sakramentu małżeństwa. Z zasady konferencje/katechezy obejmują podstawowe aspekty

²³ Stwierdzenie kanonicznej zdolności i przygotowania stron do zawarcia małżeństwa, Instrukcja Episkopatu Polski o Przygotowaniu do Zawarcia Małżeństwa w Kościele Katolickim, 35.

życia małżeńskiego i rodzinnego, zakładają również, że zainteresowani będą je przyjmować z wiarą. Katechezy/konferencje przedmałżeńskie odbywają się na terenie określonej parafii, która jest prawnie i duszpastersko zobowiązana do takiego przygotowania narzeczonych do sakramentu małżeństwa, aby był on ważnie zawarty i owocny. Parafia pełni obowiązki duszpasterskie wobec wiernych, powinna zatem przekazywać wiedzę religijną również w atmosferze wiary. Parafia ma uczyć wiary, tę wiarę rozwijać, w miarę możliwości ją poszerzać i wspólnie przeżywać. Małżonkowie po ślubie pozostają w społeczności parafialnej, tworzą jej podstawę, czynią tę społeczność ciągle żywą i odnawiającą się. Wiara realizowana w sakramentalnych związkach małżeńskich i rodzinnych, czyni życie parafialne również autentycznie religijnym.

3.1.3. Spotkania w poradni życia rodzinnego

Wychodząc naprzeciw potrzebom moralnym w poszanowaniu godności nowego, poczynającego się w rodzinie życia, Kościół podejmuje zadanie właściwego uświadomienia małżonków w zakresie współżycia seksualnego, z przesłaniem opartym na wierze, że nowe życie jest darem Boga i nosi w sobie, od momentu poczęcia, godność dziecka Bożego. Podejście z wiarą do prokreacji wyrazem prowadzi do współpracy z Bogiem w okresie ciąży, a następnie w procesie wychowawczym. Małżonkowie widzą dziecko jako dar Boży, uświadamiają sobie godność bycia rodzicami. Wszelki trud wychowawczy i opieka nad dzieckiem nabiera w kontekście wiary znaczenia zasługiwania nadprzyrodzonego. Rodzice zbawiają się poprzez godne poczęcie swoich dzieci i ich odpowiedzialne wychowanie w atmosferze miłości i służby drugiemu człowiekowi.

Pouczenia, wskazania i instrukcje przedstawiane w parafialnej poradni rodzinnej, wpływają także na właściwe, zgodne z nauką Kościoła, seksualne współżycie małżonków, z uszanowaniem aktów małżeńskich jako aktów miłości, które noszą charakter czynu godnego. Kierowanie popędem seksualnym, realizacja tego naturalnego popędu, jako znaku miłości, wymaga od małżonków zaangażowania religijnego oraz argumentacji duchowej, która jest niezbędna w delikatnej sferze życia intymnego. I w tej sferze małżonkowie się uświęcają, korzystają z daru natury, który jest wpisany w dzieło stworzenia. Akty małżeńskie godne i zasługujące łączą małżonków jeszcze bardziej duchowo i emocjonalnie (por. HV 1, FC 11).

Dokumenty Kościoła (szczególnie *Humanae vitae* i *Familiaris consortio*) podkreślają ważność współpracy człowieka z Bogiem w dziele przekazywania życia – rodzice są w łączności ze Stwórcą, zostali oni powołani przez Niego,

aby przekazać i następnie opiekować się nowym życiem. Świadomość tej godności sprawia, że rodzice są w nieustannym kontakcie z Bogiem stwarzającym, są to powtarzające się z ich strony akty wiary, akty nadziei, że powstanie nowe życie, są to także akty miłości i dziękczynienia.

3.1.4. Spowiedzi przedślubne jako akty wiary

W procesie przygotowania do sakramentu małżeństwa działalność duszpasterska Kościoła przewiduje przygotowanie duchowe narzeczonych tak do godnego przeżycia samego sakramentu małżeństwa, jak i do owocnego korzystania z sakramentu pokuty. Dwie spowiedzi (po zgłoszeniu zapowiedzi, na 3 miesiące przed ślubem, i w przeddzień ślubu) mają za zadanie odnowić wiarę w skuteczność duchowego spotykania się z Chrystusem Miłosiernym i przebaczącym, a także wskazać na stałą łączność małżonków ze zbawiającym Chrystusem, Który w sakramencie małżeństwa jest zapraszany do nowej wspólnoty małżeńskiej i rodzinnej.

Łączność sakramentu spowiedzi z sakramentem małżeństwa utrzymywana przez cały okres trwania małżeństwa i rodziny, niesie z sobą przesłanie nieustannej pomocy Chrystusa w trudnym i odpowiedzialnym zadaniu: wzajemnej miłości, wiernej, nierozzerwalnej, aż do końca życia oraz w zadaniu przekazania życia i wychowania dzieci.

3.1.5. Rozmowa z duszpasterzem dotycząca wiedzy religijnej narzeczonych (DDR 27)

Rozmowa z duszpasterzem, po zakończonym kursie przygotowującym, ma określony cel, służy do ostatecznego pouczenia narzeczonych o czekających ich obowiązkach w małżeństwie i rodzinie. Rozmowa ta może wpłynąć na postanowienia narzeczonych, aby pogłębili swoją wiarę i potrafili włączyć swoje małżeństwo i rodzinę w proces zbawienia, jaki Chrystus przygotował dla nich w ramach sakramentu małżeństwa.

Weześniejsze przygotowanie w ramach odbytego kursu niejednokrotnie wykazuje znaczne braki co do należytej wiedzy i odpowiedzialności. Rozmowa z duszpasterzem ma pomóc w ustaleniu sposobu rozwiązania potencjalnych sporów. Jeśli narzeczeni wykazują dobrą wolę, są otwarci na wskazania duszpasterskie Kościoła, wtedy jest nadzieja, że ich sakrament, a następnie wspólne życie w małżeństwie i rodzinie, będzie owocne i zasługujące duchowo.

Rozmowa z duszpasterzem jest ostatnią instancją administracyjną ze strony Kościoła o charakterze duszpasterskim, czyli skierowanym na duchowe

nastawienie narzeczonych do przyjmowanego i udzielanego sobie nawzajem sakramentu. W rozmowie tej są podejmowane decyzje co do autentycznych postaw narzeczonych. Mogą oni wskazać jeszcze wiele wątpliwości, pytań i uściśleń, z których wynikać może uzgodnienie i potwierdzenie, że sakrament małżeństwa będzie zawarty ważnie i godziwie.

4. Wiara w doświadczeniu sakramentu małżeństwa

Wiara w doświadczeniu sakramentu małżeństwa jest publicznie wyznawana w momencie jego sprawowania przez narzeczonych. Ma ona formę przysięgi, czyli zgody małżeńskiej²⁴. Po jej oficjalnym wyrażeniu małżonkowie jednoznacznie biorą pod uwagę obecność Boga w tym akcie: „Tak mi dopomóż Panie Boże Wszchemogący, w Trójcy Jedyny, i wszyscy święci”²⁵. Bóg ma pomagać, czyli towarzyszyć nowożeńcom w nowej rzeczywistości życia, poprzez swoją łaskę – obecność sakramentalną i obecność duchową. W tym akcie zgody, a dla wierzących ochrzczonych małżonków w jednoczesnym akcie wiary, następuje oddanie się woli Bożej, uznanie daru wzajemnej miłości, podziękowanie za ten dar i jednocześnie projektowanie sakramentu małżeństwa zgodnie z nauką Kościoła, w którym ten sakrament jest zawierany.

Zgoda małżeńska jest „osobowym aktem, przez który małżonkowie wzajemnie się sobie oddają i przyjmują”²⁶. Zgoda, która konstituuje małżeństwo, zawiera element wiary, jedno ze współmałżonków ufa drugiemu z tej racji, że oboje są wierzący i praktykujący wiarę chrześcijańską. Zaufanie do Boga i człowieka jest konieczne i jednocześnie scalające powstający związek. Jedna strona ufa drugiej, przyjmuje dar z siebie i siebie przekazuje w darze, na zasadzie wiary i zaufania.

Jakiegokolwiek oszustwo, brak prawdy, pominięcie prawdy co do danej osoby²⁷, grozi niebezpieczeństwem nieważnego zawarcia sakramentu, czyli niezamienienia znaku sakramentalnego. Zawierający przymierze małżeńskie muszą spełniać podstawowe warunki: być mężczyzną i kobietą, być stanu wolnego i w sposób wolny wyrazić swoją zgodę. Pomiędzy nimi nie może też być żadnych przeszkód ze strony prawa naturalnego i kościelnego.

²⁴ KPK, kan. 1057, § 1.

²⁵ Kongregacja ds. Kultu Bożego, Dekret Obrzędy sakramentu małżeństwa dostosowane do zwyczajów diecezji polskich, Katowice 2008, s. 31.

²⁶ KDK 48; KPK, kan. 1057, § 2.

²⁷ KPK, kan. 1073-1107.

Wszelkie przeszkody zrywające powinny być wcześniej ujawnione, a cała sytuacja życiowa pretendująca do zawarcia nowego związku małżeńskiego na zasadach sakramentu, powinna być przez Kościół przygotowana, wyjaśniona i przez kandydatów do małżeństwa zaakceptowana.

W czasie zawierania sakramentu małżeństwa następują ostatnie ustalenia i odpowiedź na podstawowe trzy pytania: czy małżeństwo jest zawierane dobrowolnie i bez przymusu? Czy narzeczeni chcą wytrwać w tym związku pomimo wszelakich trudności (choroba, zła dola)? Czy zamierzają uczynić swój związek płodnym, nastawionym na przekazywanie życia?

Wszelkie wątpliwości w wyżej wymienionych warunkach muszą być odrzucone, a narzeczeni z wiarą winni ustosunkować się do siebie, do przyszłego wspólnego losu, a także do rodzicielstwa. Po części jest to akt zaufania do współmałżonka, ale nade wszystko jest to zaufanie do pomocy Bożej.

Sakrament małżeństwa ze swej natury jest aktem publicznym, dokonującym się w miejscu publicznego kultu: kościół, kaplica lub zebranie wiernych. Upublicznienie związku sakramentalnego małżeństwa zawiera się w deklaracji świadka urzędowego Kościoła: „«Co Bóg złączył, człowiek niech nie rozdziela» (Mt 16, 9). Małżeństwo przez was zawarte ja powagą Kościoła katolickiego potwierdzam i błogosławię w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego”. Deklaracja o ważności zawiera akt wiary i akt zgodności z Autorem sakramentu małżeństwa – Chrystusem. Ten akt dokonuje się zgodnie z wolą narzeczonych, wobec świadka Kościoła i przy obecności Trójcy Przenajświętszej. Akt zgody, który jest jednocześnie aktem wiary, rozciąga się na przyszłe życie małżonków, uświęca ich, wzmacnia, prowadzi drogami wiary²⁸.

5. Wiara w procesie wychowawczym

Sakrament małżeństwa uzdalnia małżonków do współpracy z Bogiem w realizacji wzajemnej miłości opartej na wierności, stałości, wytrwałości, aż do śmierci. Ponadto, poza relacją wzajemną miłości, małżonkowie w związku sakramentalnym są powołani do przekazania życia. Przekazanie życia implikuje odpowiedzialność za nie, czyli podjęcie się całego procesu wychowania nowego człowieka. Małżonkowie, podejmując odpowiedzialne rodzicielstwo, decydują, kiedy i ile dzieci powołają do istnienia. Odpowiedzialność za nowe życie zakłada także ich świadomość co do stanu własnego zdrowia, wieku, a także powinna przewidywać właściwe godnemu wychowaniu różnice wieko-

²⁸ „Mężowie, miłujcie żony, bo i Chrystus umiłował Kościół... Tajemnica to wielka, a ja mówię: w odniesieniu do Chrystusa i do Kościoła” (Ef 5, 25. 32).

we poszczególnych dzieci. Rodzeństwo ma prawo i obowiązek żyć w pełnym wymiarze życia rodzinnego, ciesząc się prawidłowymi relacjami braterskimi.

Przekazanie życia świadome, dobrowolne, z nastawieniem na autentyczną miłość do dziecka od samego poczęcia jest niewątpliwie aktem wiary, tak w pomoc Bożą, jak i w Jego obecność przy powstającym życiu. Szczególnie wiara kobiety, która staje się matką, jest odnoszona do stwórczych mocy Boga, od Którego pochodzi wszelkie życie. Godność ojcostwa zakłada również wiarę w Boże Ojcostwo i współpracę w wypełnianiu naturalnego powołania związku mężczyzny i kobiety. Najcenniejszym darem dla małżeństwa jest jego płodność (por. KDK 50).

Proces wychowania zakłada nieustanną troskę, stałą obecność, dostosowanie sił psychicznych i fizycznych do rozwijającego się życia. Troska taka nigdy w rodzicach nie może zagać i nawet kiedy dzieci dorosną, to w stosunku do nich rodzice dalej pełnią zadania opiekuńcze w sensie duchowym. Związki krwi są stałe, a w wypadku wierzących rodziców związki te przechodzą na wieczność. Takie przeświadczenie i poszanowanie swojej godności rodzicielskiej jest nieustannym aktem wiary wobec siebie samych, wobec dzieci i wobec Boga.

Proces wychowania zakłada przywilej i obowiązek przekazywania przez rodziców swoim dzieciom wiary. Ewangelizacja stała i niekończąca się to wypełnienie przesłania misyjnego, jakie Chrystus pozostawił w swoim Kościele. Rodzice wprowadzają swoje dzieci do tego Kościoła poprzez sakramenty św. (chrzest, bierzmowanie, Eucharystia), za każdym razem wspólnie wyznając wiarę w tych aktach sakramentalnych.

Sakrament małżeństwa rodziców stanowi podstawę sakramentalności Kościoła domowego – jest znakiem obecności Chrystusa w tej najmniejszej, ale podstawowej społeczności wierzących.

Rodzice towarzyszą swoim dzieciom w ich aktach wiary, a także w momentach kryzysu wiary, co wymaga od nich samych silnej wiary, by mogli zaświadczyć o jej wartości w życiu doczesnym i dla życia wiecznego. Rodzice wobec dzieci stają się autentycznymi świadkami wiary: w słowie i czynie, we wspólnych radościach i w momentach trudnych, w czas choroby, zagrożenia, trudnych warunków ekonomicznych czy politycznych.

W duszpasterstwie rodzin polskich należy wspomnieć pojęcie wprowadzone przez ks. kard. Stefana Wyszyńskiego, który mówił o rodzinach „Bogiem silnych”²⁹. Każda rodzina ma nawiązanie do aktu stworzenia: „Kościół jest

²⁹ S. Wyszyński, *Walczymy o wolność Kościoła do życia i pracy. Podczas Pielgrzymki Tysiąclecia Mężczyzn i Młodzieży Męskiej*, Jasna Góra, 28.08.1966, w tenże, *KiPA*, t. 24, 1966, s. 546-547.

nie tylko Kościołem Dwojga, ale i – dla tych dwojga, dla Adama i Ewy, dla każdego nowego Adama i każdej nowej Ewy. Dla każdego mężczyzny i każdej kobiety. Tak jest pomyślany Kościół Boży³⁰.

Jan Paweł II w adhortacji *Familiaris consortio* wskazuje na godność rodziny, która bierze swój początek w Bogu. „Miłość pomiędzy mężczyzną i kobietą w małżeństwie i, w formie pochodnej i rozszerzonej, miłość pomiędzy członkami tej samej rodziny – pomiędzy rodzicami i dziećmi, pomiędzy braćmi i siostrami, pomiędzy krewnymi i domownikami – jest ożywiana i podtrzymywana przez wewnętrzny, nieustający dynamizm, prowadzący rodzinę do coraz głębszej i mocniejszej *komunii*, która jest fundamentem i zasadą *wspólnoty* małżeńskiej i rodzinnej” (FC 18).

Zbawienie ma charakter wspólnotowy, Chrystus umarł i zmartwychwstał dla wszystkich (por. KDK 22, RH 13), wszyscy mają udział w dziele zbawienia i wszyscy w tym dziele są powołani do miłości. Wspólnota małżeńska i rodzinna jest wspólnotą nieustannej miłości, dzięki niej trwa, rozwija się i tworzy wspólnota Kościoła. Tej trwałej wspólnotcie miłości nieustannie towarzyszą akty wiary małżonków-rodziców i dzieci.

6. Podsumowanie

Ze wskazań ewangelicznych wynika, że małżeństwo i rodzina są naturalnymi środowiskami wiary. Współczesny świat charakteryzuje się szybkim rozwojem intelektualnym, naukowym, ekonomicznym i społecznym, ale wielokrotnie traci łączność z wiarą, a małżeństwa i rodziny, pozostawione bez opieki i wsparcia duszpasterskiego, tracą szansę uczestnictwa w wielkich dziełach, jakie Bóg pragnie zdziałać w ich wspólnotach.

Uświadamianie, ukazywanie i zapraszanie narzeczonych i małżeństw do doświadczania godności sakramentu małżeństwa i ewangelicznego powołania rodziny jest stałym obowiązkiem i zadaniem Kościoła. Aby wiara przetrwała i mogła zbawiać ludzi w każdym pokoleniu, należy nieustannie zabiegać o dobre i pełne przygotowania do realizacji sakramentu małżeństwa.

Każda epoka niesie własne pytania odnośnie do małżeństwa i rodziny, niekiedy są to wielkie zagrożenia. Ukazywanie powołania do małżeństwa i rodziny jako daru Bożego, może wzmocnić poczucie godności i wyjątkowości w rodzinach chrześcijańskich, a także przyczynić się do wzrostu ich wiary.

³⁰ Tamże, s. 547.

Fr Zdzislaw Struzik: The value of faith in the family

Faith, as we read in the Holy Scripture, “is the substance of things we hoped for, the evidence of things not seen” (Hbr 11:1). Learning through faith leads us to spiritual reality, directs a human being to recognise his earthly existence in terms of trust to those who proclaim faith, the authenticity of revealed faith. The act of faith described by theology presupposes a voluntary action of reasoning and the will of a person (human factors), and also expresses a desire to reach the truth. Searching for the truth is a person’s domain, seen as a task, and in the full meaning of humanity, it commits a person to make every effort to live in truth.

Reasoning and faith do not mutually contradict each other, but complement each other and create a wider understanding, not limited only to scientism. Reasoning and faith make a person more open to material and spiritual reality, place a person in the social community, in a love relation, on which a person depends and from which he comes.

The social nature of a person leads to faith presenting itself with its social wealth, is passed on by the community, is practiced in the community, and also assumes social goals (salvation of all people). Socially received faith, verified by a human being, is to be passed on to others, in the dimension of a single generation, and also between generations.

Faith is realised within the framework of religion, which sets out the main truths of faith, a type of codex written or communicated in the form of tradition. Comparing religion is required because it indicates the universality of faith and its community nature for mankind.

Religious attitudes are in strong opposition to atheism, which negates and battles with the concept of God. Establishing dependencies of religious attitudes on atheist ones is a philosophical and ideological consideration. Sometimes, in atheistic attitudes some ideology is included, which can only function when the concept of God is negated.

The Gospel indicates that marriage and the family are natural communities of faith. The modern world is characterised by rapid intellectual, scientific, economic and social development, but often loses connectivity with faith, and marriage and the family are left without pastoral care and support, and they lose the opportunity to participate in the great works that God wants to accomplish in the communities of marriage and the family.

Raising awareness, showing and inviting the betrothed and the couples to experience the dignity of the sacrament of marriage and the family vocation

of the Gospel is a permanent obligation and task of the Church. For faith to survive and be able to redeem people, in every generation, it must constantly strive for good and complete preparation for the implementation of the sacrament of marriage.

Every epoch has its own questions about marriage and the family, and sometimes they are great threats. Showing vocation to marriage and the family, as a gift of God, can strengthen a sense of dignity and uniqueness in Christian families, and contributes to the growth of their faith.

Key words: value, faith, family, axiology.

Nota o autorze:

Ks. dr Zdzisław Struzik – dyrektor Instytutu Papieża Jana Pawła II w Warszawie, wykładowca Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego – Wydziału Studiów nad Rodziną. Ukończył studia doktoranckie na UKSW, studia podyplomowe na Uniwersytecie Laterańskim w Rzymie o specjalizacji małżeństwo i rodzina, fakultet teologiczny na Uniwersytecie Katolickim w Limie oraz licencjat teologiczny na Uniwersytecie Katolickim Świętej Marii w Arequipa (Peru). W swoich publikacjach porusza problematykę małżeństwa, rodziny i wychowania. Jest propagatorem myśli i nauczania kard. Stefana Wyszyńskiego oraz bł. Jana Pawła II.